

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14 и 10/15), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О

ЗА МЕДИЦИНСКОТО ЗГРИЖУВАЊЕ ПРИ РАЗВОЈ НА ЈАЗИКОТ И ГОВОРОТ

Член 1

Со ова упатство се утврдува медицинското згрижување при развој на јазикот и говорот.

Член 2

Начинот на медицинското згрижување при развој на јазикот и говорот е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинското згрижување при развој на јазикот и говорот по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на згрижувањето, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-2673/1

27 февруари 2015 година

Скопје

МИНИСТЕР

Никола Тодоров

РАЗВОЈ НА ЈАЗИКОТ И ГОВОРОТ

МЗД Упатство
14.06.2010

- Основни податоци
- Упатување на логопед на различна возраст
- Референци

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Децата кои имаат развој што се разликува од нормалниот развој за врсниците треба да се упатат на процена кај логопед (А).
- Набљудувањето на раната интеракција е многу важно: како возрасниот воспоставува контакт со детето; каков е степенот на емоционален развој на детето; каква е психосоцијалната ситуација?
- Доцнењето на говорот и јазикот може да бидат првите знаци за одреден вербален проблем (дисфазија), дислексија, оштетен слух, ментална ретардација, аутизам или други состојби, асоцирани со неможност да се воспостави контакт, моторни нарушувања (диспраксија), депривација, проблеми во комуникацијата во семејството или комплицирани психосоцијални проблеми кај деца со мултикултурно потекло.
- Семејната историја за проблеми со говорот или вниманието бараат повнимателно од вообичаено следење на детските јазични и комуникациски вештини.

УПАТУВАЊЕ НА ЛОГОПЕД НА РАЗЛИЧНА ВОЗРАСТ

- Првата година од животот:
  - Слаба вокализација и гугање.
  - Сиромашен контакт со возрасните.
  - Сомневање за оштетен слух.
  - Рефлексите за ориентирање, цицање и голтање се неразвиени; проблеми во исхраната.
  - Краток френулум на јазикот (1).
- Деца на возраст од 1- 2 години
  - Нема зборови, ниту обид за зборување или други начини да се изрази (гестикации).
  - Сомневање за недоволно разбирање на говорот и непослушност на команди (запомнете дека рекурентен отитис медија е причина за оштетен слух).
  - Недоволна будност.
  - Тешко се воспоставува контакт со детето.
  - Говорот е слаб и недоволно јасен по вториот роденден.
- Деца на возраст од 3-4 години
  - Говорот е неисправен или нејасен (фонемите или слоговите ги кажуваат со променето место, а долгите зборови ги скратуваат).
  - Големи граматички грешки.
  - Сиромашен вокабулар и тешкотии во изнаоѓањето на зборови.
  - Слаб говор или воопшто или само неколку реченици.
  - Неадекватни одговори, „сопствен јазик“.

- Пелтечењето започнува или продолжува по возраста во која и физиолошки се јавува (околу 3 години).
- Слаб контакт, детето не застанува да слушне.
- Тешкотии во следењето на кратките инструкции.
- Деца на возраст од 5-6 години
  - Грешки во изговорот (р,с,л,к итн.), треба да се корегираат пред училишна возраст (ннд-С).
  - Нефлуентен говор (пелтечење, нејасен говор) (ннд-С).
  - Јазикот и говорот се слабо развиени во корелација со возраста.
  - Целокупниот говор е нејасен , што може да се должи на проблемите со моторната или фонолошката флуентност или со тешкотии во способноста за разбирање на говорот.
- Деца на возраст од 7-15 години
  - Сите горе споменати проблеми. доколку не биле иследени претходно.

РЕФЕРЕНЦИ

1. Mari Qvarnstrom Article ID: ebm00582(031.021)© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines, 14.06.2010, www.ebm.guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 5 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до 2017 година.**